

Speech Conferentie Schoolveiligheid 'Identiteit en school'

28 januari 2016 – Montessori Lyceum, Amsterdam

Beste aanwezigen en onderwijsprofessionals,

Je hoeft de krant maar open te slaan of je wordt geconfronteerd met het thema veiligheid. We leven in een wereld waarin vele conflicten spelen. Binnen en buiten onze grenzen zien we dagelijks dat mensen opzoek zijn naar veiligheid. Ik hoef alleen maar te wijzen op de vele vluchtelingen die wij een veilige haven bieden. Ook u als onderwijs levert in onze stad uw bijdrage aan onze vluchtelingen. U organiseert ontmoetingen en geeft sinds 1 januari onderwijs aan de kinderen van onze vluchtelingen.

Iedereen heeft behoefte aan een veilige omgeving, een dak boven je hoofd, ontplooiingsmogelijkheden en dus ook goed onderwijs.

Sociale veiligheid raakt iedereen

Sociale veiligheid raakt ons allemaal. Pas als je je veilig voelt kun je zijn wie je bent. Wat je afkomst, sekse, seksuele voorkeur, geloofs- of levensovertuiging ook is. Ik wil dat iedereen op school zich veilig kan voelen. Of je nu voor de klas staat of in de schoolbank zit.

Ik weet dat ook voor leerkrachten de veiligheid in het geding kan komen. Bijvoorbeeld als boze ouders naar school komen om verhaal te halen omdat ze het niet eens zijn met de straf of het schooladvies dat hun kind heeft gekregen. Ik weet dat een kwart van de leraren last heeft van pesterijen van leerlingen. En dat sommige leerkrachten er daarom liever niet voor uitkomen dat ze homo of joods zijn. U wilt deze onveiligheden elke dag het hoofd bieden.

Om een voorbeeld te noemen: het Instituut voor Toegepaste Sociale Wetenschap constateert in 2014 dat 13% van de landelijk onderzochte scholen aangeven dat er incidenten jegens homoseksuele leerkrachten hebben plaatsgevonden en dat was in eerdere jaren nog 3 tot 7%.

Onderwijs staat voor vele opdrachten en uitdagingen

Wat doe je als een leerling zegt dat hij sympathie heeft voor IS? Wat als een leerling het normaal vindt dat er op de voetbaltribune antisemitische teksten worden gezongen? Wat als niemand in de klas zich kan voorstellen dat er een lesbisch meisje in de klas zou kunnen zitten?

Op 5 maart vorig jaar heb ik u toegesproken over radicalisering op het MCO. Ik hoef u na de gebeurtenissen in Parijs in januari en november 2015 niet uit te leggen dat de aanpak van radicalisering nog steeds een grote prioriteit is van de gemeente Amsterdam. Het dreigingsniveau in Nederland is nog steeds 'substantieel' en ons college doet een beroep op u om te helpen bij het tegengaan van radicalisering.

Vorig jaar had 22% van alle aanvragen binnen de Amsterdamse Lerarenbeurs betrekking op het pedagogisch klimaat. De gewenste effecten daarvan waren een veilige sfeer op school en in de klas, het tegengaan van pestgedrag en het coachen van leerlingen in weerbaarheid. En het was geheel aan de leraren zelf om de thema's te bepalen.

Binnen de scholenbeurs voor het primair onderwijs zijn 26 thema's benoemd waar de scholen mee aan de slag wilden. Sociale veiligheid en een goed leerklimaat stonden op derde plaats. Bij het MBO stond de mismatch tussen de thuiscultuur, de straatcultuur en de schoolcultuur op de tweede plaats uit een reeks van 14 thema's. Goed daarom dat deze conferentie ook handelt over identiteit!

Bij het VO stond sociale veiligheid op de 14^e plaats uit de totaal 20 thema's binnen de scholenbeurs, terwijl maar liefst 25% van alle aanvragen uit het VO voor de lerarenbeurs betrekking had op het pedagogisch klimaat! Dus de urgentie wordt op docentniveau sterker gevoeld dan op schoolniveau. Niet onlogisch, de docent staat zoals gezegd in de frontlinie.

U laat in de aanvragen van de leraren- en scholenbeurs zien dat het u menens is als het gaat om het verbinden van een goed pedagogisch klimaat aan het thema schoolveiligheid.

Gelijkwaardig met elkaar omgaan

Amsterdam heeft 180 nationaliteiten. Dat is een ongelofelijke rijkdom en benadrukt tegelijkertijd de noodzaak om een gezamenlijk kader te hebben van waaruit we opereren en samenleven. Mensenrechten zie ik als de fundamentele basis waarop we als Amsterdammers in vrijheid iets van ons leven kunnen maken, en ik zie mensenrechten ook als basis waarop we gelijkwaardig met elkaar omgaan in een superdiverse stad.

Dat werkt alleen als we het begrip 'mensenrechten' ons eigen maken en bovendien concreet maken. Daar ligt een belangrijke taak, voor u en voor de stad. Een taak waarvan ik weet dat hij bij u, Amsterdamse leerkrachten en docenten, in goede handen is. Het betekenis geven aan democratische waarden, zoals vrijheid van meningsuiting en mensenrechten zou wat mij betreft een hele waardevolle invulling zijn van burgerschap. En dan heb je ook een antwoord op die andere opgaven zoals sociale onveiligheid, discriminatie, pesten of homofobie.

Erbij horen als antwoord op radicalisering

Als burgerschap het antwoord is op radicalisering en het betekenis geven aan democratische waarden en vrijheden de vertaling daarvan is, dan wordt het palet waar kinderen zich mee kunnen handhaven in een diverse wereld veel rijker. Jongeren die het gevoel hebben dat ze er echt bij horen zijn sterker geworteld in de maatschappij waardoor kans om je van diezelfde samenleving af te keren een stuk kleiner wordt.

Dat vraagt ook iets van de maatschappij. Het is onacceptabel dat scholieren moeilijk een stageplek vinden of minder kans maken op betaald werk alleen omdat ze Mohamed of Fatima heten.

Rol van de gemeente

U vraagt zich misschien af wat de gemeente zelf aan dit alles doet? De gemeente Amsterdam gaat bijvoorbeeld in gesprek en jaagt de dialoog aan met Amsterdammers in brede zin. De gemeente zet zich in om radicaliserende jongeren binnenboord te houden en hen en hun omgeving te omringen met zorg en zo nodig repressie.

Ook in 2016 zijn de scholen- en lerarenbeurs voor u allen beschikbaar en ik hoop van harte dat deze conferentie er toe bijdraagt dat u opnieuw inzet op het verbeteren van de sociale veiligheid op de scholen.

En dat lukt zeker als u ook meer op schoolniveau en dus als team de sociale veiligheid stimuleert.

Ik zie dat de samenwerking tussen het Amsterdamse onderwijs en de gemeente op het onderwerp schoolveiligheid goed verloopt. Deze conferentie is dan ook de gelegenheid om ons af te vragen wat er nog beter kan. En bovendien: deel met elkaar de ervaringen en successen.

Het verheugt me dat ik u nu alvast kan aankondigen dat mevrouw Steenvoorden en ik het volgende voornemen hebben. Wij willen dit jaar de Amsterdamse scholen extra te ondersteunen bij deskundigheidsbevordering specifiek op het gebied van:

- *sociale veiligheid,*
- *burgerschap,*
- *en het voeren van moeilijke gesprekken anno nu.*

Dat kan bijvoorbeeld in de vorm van netwerkbijeenkomsten voor docenten. Maar daarnaast kan er bijvoorbeeld ook een masterclass burgerschapsvaardigheden voor leerlingen worden georganiseerd. Die leerlingen kunnen dan op hun beurt ambassadeurs burgerschapsvaardigheden worden voor de andere leerlingen in hun school.

Samen ongelijkheid aanpakken!

Zo gaan u en ik er samen voor zorgen dat jongeren zich meer gewaardeerd en veilig voelen en écht meedoen in de stad, met alle kansen en mogelijkheden die daar bij horen. Als we dat realiseren laten we zien dat diversiteit inderdaad de rijkdom van onze stad is.

Ik dank het ABC en het OSVO en in het bijzonder mevrouw Steenvoorden voor het mede organiseren van deze middag. Ik wens u allen een mooie voortzetting.